

KONFERENCIJA
POLITIČKA MOĆ ŽENA: IZAZOVI I PRILIKE
7. - 9. april 2025. godine, Hotel Salis, Tuzla

Konferencija „Politička moć žena: izazovi i prilike“ održana je u Tuzli u periodu od 7. do 9. aprila 2025. godine, a organizovale su je Fondacija CURE iz Sarajeva i Udruženje građana "Budućnost" iz Modriče uz podršku IAMANEH Švicarska i finansijsku podršku Vlade Švicarske. Na konferenciji je uzelo učešće više od 50 učesnika/ce, predstavnika/ca državnih, entitetskih i lokalnih institucija i organizacija, političkih aktera/ki i organizacija civilnog društva.

Učesnici/e konferencije potpisali/e su Memorandum o razumijevanju (MoU) kojem je svjedočio i H.E. Gabriele Derighetti, ambasador Švicarske u Bosni i Hercegovini. Potpisivanjem Memoranduma o razumijevanju politički angažirane žene, aktivistice iz ženskih udruženja i predstavnice institucija potvrdile su posvećenost borbi za rodnu ravnopravnost i suzbijanje svih oblika diskriminacije i nasilja nad ženama, te iskazale spremnost za zajedničko djelovanje i solidarnost. Svrha Memoranduma je formalizirati saradnju između potpisnica, s ciljem razumijevanja, razmjene iskustava i zajedničkog rada na promociji i unapređenju prava žena, njihovog sudjelovanja i uticaja u političkom i civilnom sektoru.

Među ciljevima Memoranduma su unapređenje međusobne razmjene znanja i iskustava, poticanje zajedničkog djelovanja i kampanje, te jačanje međustranačkog dijaloga i saradnje među ženama iz različitih političkih opcija, dok su među principima i vrijednostima na kojima se temelji transparentnost i otvorenost u svim aspektima saradnje, poštovanje i promocija ljudskih prava, posebno prava žena i solidarnost i međusobno poštovanje među ženama bez obzira na stranačku pripadnost. Potpisnice Memoranduma će zajednički raditi kako bi potaknule razmjenu ideja, iskustava, znanja i resursa, te poticale sudjelovanje žena u političkim i aktivističkim ulogama, kao i razvijati i zagovarati inicijative koje doprinose unapređenju rodne ravnopravnosti u političkom i javnom životu.

Pored predstavljanja i potpisivanja Memoranduma o razumijevanju, konferencija je uključivala i aktivnosti kao što su panel diskusije, prezentacije istraživanja i analiza i praktične radionice, u kojima su učesnici/e zajednički analizirali zakonske mehanizme, izazove i mogućnosti za ravnopravno političko djelovanje žena, uključujući izborne procese, unutarstranačku podršku, medijsku reprezentaciju i digitalno zagovaranje. Konferencija je kroz pomenute aktivnosti rezultirala sljedećim zaključcima i preporukama:

IAMANEH Schweiz | Suisse
Gesundheit für Frauen und Kinder
Santé pour femmes et enfants

Zaključci:

1. Ekonomsko osnaživanje žena je jedna od pretpostavki njihovog političkog osnaživanja.
2. Osnaživanje žena je potrebno prije, tokom i nakon izbora, tj. u svim fazama izbornog procesa.
3. Afirmativne mjere su moćan alat za poboljšanje položaja žena u politici i jačanje rodne ravnopravnosti.
4. Iskustva drugih država mogu biti resurs za učenje i primjer za promjene koje želimo napraviti.
5. Žene moraju biti ravnopravno zastupljene ne samo na kandidatskim listama, nego i u zakonodavnoj i izvršnoj vlasti.
6. Potrebno je povećati podršku ženama u manjinskim grupama kako bi se povećala njihova zastupljenost u političkom životu.
7. Umjesto bavljenja „visokim temama“ što je uobičajena praksa u politici, potrebno je da se političarke fokusiraju na konkretne teme koje su važne za lokalnu zajednicu.
8. Potrebno je da žene u političkom životu pregovaraju o svojim pozicijama i interesima, kao što to čine muškarci.
9. Žene u politici su previše samokritične u odnosu na muškarce.
10. Odsustvo solidarnost žena u politici predstavlja jedan od ključnih izazova.
11. Odnosi mentorstva među ženama u politici mogu biti moćan resurs za jačanje ženske solidarnosti i poboljšanje položaja žena u politici.
12. Žene mogu biti lideri promjena i promijeniti paradigmu politike tako da ona ne bude „politikanstvo“ i prostor za uvrede i prijetnje, nego prostor solidarnosti i posvećenosti rješavanju konkretnih problema.
13. Žene nisu dovoljno zastupljene na mjestima gdje se donose odluke.
14. Žene koje su uspješne i vidljive u politici su mnogo više nego muškarci izložene napadima, a njihov put do uspjeha je mnogo teži.
15. Inicijative da se poveća kvantitativna zastupljenost žena u politici nisu dovoljne, ali su nužne za buduće pomake.
16. Medijska reprezentacija političarki i političara utiče na jačanje ili slabljenje rodni stereotipa, kao i na stanje rodne ravnopravnosti u politici.
17. Medijska reprezentacija žena je povezana sa pokušajima da ih se (politički) diskredituje.
18. Štetni medijski narativi o ženama se mogu smatrati kao ohrabrenje nasilja nad ženama.
19. Kvote ne znače potpunu jednakost, potrebna je i jednakost koja se odnosi na istinske ženske interese, uz razvijanje svijesti da je jednakost zajednički interes svih.
20. Zbog praksi kao što je izborna krađa, potrebno je na svim nivoima vršiti upravni monitoring.
21. Kvote su potrebne i kada je riječ o izvršnoj vlasti.

IAMANEH Schweiz | Suisse
Gesundheit für Frauen und Kinder
Santé pour femmes et enfants

22. Zakon o ravnopravnosti spolova BiH se ne shvata podjednako ozbiljno kao ostali zakoni.
23. Iako nisu uvijek implementirana, zakonska rješenja su važna jer u praktičnom smislu omogućavaju inicijative koje se pozivaju na njih.
24. Kada je riječ o zastupljenosti žena u politici, iako kvantitet ne znači i kvalitet, kvantitet otvara put za kvalitet.
25. Važno je da se žene političarke izbere za vidljivost i mjesto prvenstveno unutar svojih stranaka.
26. Potrebno je da žene reaguju na loše prakse u svojim strankama; to je pretpostavka mogućnosti djelovanja na nepravilnosti i loše prakse u društvu.
27. S obzirom na sve probleme, prepreke i poteškoće sa kojima se žene u političkom životu susreću, te činjenicu da to često djeluje na demotivirajući način na žene, programi podrške ženama političarkama su izuzetno važni i korisni.
28. Jedna od prepreka učešću žena u politici jeste strah, kao i nezainteresovanost žena, te odsustvo preuzimanja inicijative.
29. Korištenje digitalnih alata sa sobom nosi brojne izazove za žene političarke, kao što su napadi i lažne informacije protiv kojih nije moguće pokrenuti krivičnu prijavu zbog odustva zakonske regulacije *online* sfere.
30. Centar za siguran internet predstavlja važan resurs u BiH društvu, kada je riječ o *online* nasilju, ali nužne su izmjene i dopune krivičnog zakona uz uzimanje u obzir dobrih praksi iz drugih država.

Preporuke:

1. Pokretanje inicijativa za ekonomsko osnaženje žena.
2. Pokretanje inicijativa za osnaženje žena u svim fazama izbornog procesa, uz zagovaranje i rad na implementaciji afirmativnih mjera.
3. Pokretanje inicijativa koje bi kao rezultat imale ravnopravnu zastupljenost žena u svim granama vlasti.
4. Kreiranje politika koje u fokus perspektive glasača stavljaju pozitivne promjene u društvu, a ne kratkoročnu ličnu korist.
5. Organiziranje radionica i događaja koji ohrabruju žene da se posvete rješavanju problema na nivou lokalne zajednice.
6. Organiziranje radionica i edukacija koje razvijaju i ohrabruju vještine pregovaranja političarki.
7. Organiziranje konferencija, tematskih radionica i događaja koji jačaju međusobnu žensku solidarnost na temelju zajedničkih problema i interesa, kako žena u istim, tako i u različitim strankama, opštinama, gradovima i entitetima.
8. Pokretanje inicijativa za organiziranje programa mentorstva za žene u okviru stranaka.

IAMANEH Schweiz | Suisse
Gesundheit für Frauen und Kinder
Santé pour femmes et enfants

9. Organiziranje edukacija i radionica koje kod žena političarki jačaju otpornost na pokušaje da budu instrumentalizirane od strane političke stranke.
10. Pokretanje inicijativa koje zagovaraju jednak medijski prostor za žene i muškarce, te vođenje istraživanja i analiza koje obznanjaju nejednakosti u medijskoj reprezentaciji žena i muškaraca.
11. Zagovaranje prijedloga da prvo mjesto za dodjelu kompenzacijskog mandata bude rezervirano za ženu.
12. Proučavanje propisa koji se odnose na finansiranje političkih stranaka.
13. Kreiranje sistema za kontrolu i monitoring implementacije Zakona o ravnopravnosti spolova i sprovedbe GAP-a na cijelom prostoru BiH.
14. Pokretanje inicijativa od strane civilnog sektora prema CIK-u za izmjene izbornog zakona tako da 40% žena mora biti izabrano u procesu imenovanja zvaničnika nakon provedenih izbora.
15. Pokretanje inicijative da u slučaju kada žena odustane od mandata, ona mora prepustiti mjesto narednoj kandidatkinji na listi (sljedećoj koja je imala najviše glasova), potencijalno uz pritisak prema OHR-u čijom odlukom ili intervencijom se to može osigurati ili na temelju izmjena u poslovniku.
16. Organiziranje radionica, okruglih stolova i edukacija koje pomažu ženama da primjene učinkovite strategije borbe za uspjeh u okviru svojih političkih stranaka.
17. Pokretanje inicijative za program udruživanja i zajedničkog, međustranačkog, ženskog kontroliranja izbornog procesa.
18. Pokretanje inicijative za rad na depolitizaciji CIK-a.
19. Pokretanje inicijativa za preusmjeravanje sredstava koje stranke imaju zbog većeg broja žena na kandidatskim listama na finansiranje interesa i rješavanje problema koji su važni za žene.
20. Pokretanje inicijativa za revizije stranačkih statuta u smjeru odredbi koje izražavaju veći stepen rodne ravnopravnosti.
21. Pokretanje inicijative za osnivanje političkog subjekta koji okuplja žene.
22. Organiziranje događaja i sprovedba programa koji za cilj imaju jačanje asocijacija i foruma žena.
23. Organiziranje radionica i edukacija koje razvijaju i ohrabruju vještine otpornosti i preuzimanja inicijative političarki.
24. Organiziranje edukacije kandidata i kandidatkinja o pojmu i načinima suzbijanja rodne neravnopravnosti i diskriminacije žena, te pokretanje inicijative da edukacija bude zakonski obavezna, a sertifikat o završenoj edukaciji uslov za sudjelovanje u političkom djelovanju.
25. Kreiranje GAP-ova unutar političkih stranaka.

IAMANEH Schweiz | Suisse
Gesundheit für Frauen und Kinder
Santé pour femmes et enfants

26. Pokretanje inicijative za osudu štetnog ponašanja u *online* sferi, prvenstveno unutar stranke.
27. Pokretanje inicijative za izmjenu krivičnog zakona tako da *online* sfera bude regulirana.
28. Pokretanje inicijative za osnivanje foruma žena koji neće biti određen stranačkom pripadnošću i koji će okupljati žene oko zajedničkih interesa koji postoje na loklanom nivou i minimuma zajedničkih ciljeva.
29. Organiziranje edukacija koje će prezentovati pozitivne prakse iz drugih zajednica.
30. Kreiranje kodeksa ili deklaracije zajedničke saradnje.
31. Organiziranje edukacija za muškarce o rodnoj ravnopravnosti i radionica koje razvijaju kapacitete muškaraca za podršku i učešće u promicanju rodne ravnopravnosti u

IAMANEH Schweiz | Suisse
Gesundheit für Frauen und Kinder
Santé pour femmes et enfants

Švicarska.